

NAUJIEJI ES-UK SANTYKIAI dideli pokyčiai

PREKYBA PREKĖMIS	JK pasitraukimo iš ES, bendrosios rinkos ir muitų sąjungos pasekmės	ES ir JK prekybos ir bendradarbiavimo susitarimų suteikiami privalumai
PREKYBA PASLAUGOMIS, SKAITMENINĖ PREKYBA, PIRKIMAI	<ul style="list-style-type: none"> JK prekėms nebus taikomas laisvo prekių judėjimo principas, todėl įmonės dažniau susidurs su biurokratinėmis kliūtimis, keisis ES ir JK tiekimo grandinės. Muitinės procedūros ir į ES įvežamų JK prekių tikrinimai, dažnesni vėlavimai kertant sieną. PVM ir akcizai, kuriais apmokestinami (pvz., alkoholiniai gėrimai, tabako gaminiai ir kt.), taikomi importuojant prekes (įskaitant užsakytas internetu). JK gamintojai, norintys tiekti produkciją į ES ir JK rinkas, turės atitikti tiek ES, tiek ir JK nustatytus standartų reikalavimus, ir atlikti visas reikiamas atitikties patikras, kurias atlieka ES įstaigos (nėra atitikties vertinimo lygiavertiškumo). Eksportuojami JK maisto produktai privalo turėti galiojančius sveikatos sertifikatus. Fitosanitarinė kontrolė ir patikrinimai bus sistemingai atliekami pasienio kontrolės postuose. 	<ul style="list-style-type: none"> Nuliniai tarifai ir nulinės kvotos bus taikomi visoms prekėms, atitinkančioms taikytinas kilmės taisykles. Tai užtikrins mažesnes kainas vartotojams. Prekiautojai galės patys patvirtinti parduotų prekių kilmę ir taikyti „visiškos kumuliacijos“ principą (kai galutinio produkto kilmė nustatoma pagal šalį, kurioje įvykdytos pakankamos paskutinio apdorojimo ar perdirbimo operacijos). Todėl bus lengviau laikytis reikalavimų ir užsitikrinti nulinius tarifus. Abipusis patikimų prekyautojų programų (‘įgaliotųjų ekonominių operacijų vykdytojų’) pripažinimas užtikrins muitinės formalumų supaprastinimą ir sklandesnį prekių judėjimą. Bendras tarptautinių standartų apibrėžimas ir galimybė savarankiškai deklaruoti mažos rizikos produktų atitiktį leis gamintojams lengviau patekti į abi rinkas. Sutarta palengvinti prekybą vynu, ekologiškais produktais, automobiliais, vaistais ir cheminėmis medžiagomis.
	<ul style="list-style-type: none"> Paslaugų judėjimas tarp JK ir ES baigsis. Leidimai, kuriuos pagal ES bendrosios rinkos taisykles išdavė JK institucijos, nebegalios (pvz., finansinių paslaugų srityje). Įgytos profesinės kvalifikacijos nebus pripažįstamos pagal automatinio pripažinimo principą. Medicinos gydytojų, slaugytojų, gydytojų odontologų, vaistininkų, veterinarijos gydytojų, inžinierių ar architektų profesinės kvalifikacijos turės būti pripažintos toje valstybėje narėje, kurioje siekiama įsidaibinti. 	<ul style="list-style-type: none"> Paslaugų teikėjams ar investuotojams iš ES taikomos ne mažiau palankios sąlygos nei JK operatoriams JK ir atvirkščiai. Palengvinimai vykstant į trumpalaikę verslo kelionę ir laikinai komandiruojamiems aukštos kvalifikacijos darbuotojams. Nepagrįstų skaitmeninės prekybos kliūčių šalinimas, įskaitant duomenų lokalizavimo reikalavimų draudimą, laikantis duomenų apsaugos taisyklių.

	JK pasitraukimo iš ES, bendrosios rinkos ir muitų sąjungos pasekmės	ES ir JK prekybos ir bendradarbiavimo susitarimų suteikiami privalumai
<p>PREKYBA PASLAUGOMIS, SKAITMENINĖ PREKYBA, PIRKIMAI</p>	<ul style="list-style-type: none"> Garso ir vaizdo technikos operatoriai, turintys JK įstaigų išduotą licenciją, nebeturės teisės teikti audiovizualinių paslaugų ES. 	<ul style="list-style-type: none"> JK viešųjų pirkimų rinkos atviros JK įsisteigusiems ir vienodomis sąlygomis konkuruojantiems ES konkurso dalyviams, ir atvirkščiai (taip pat ir mažos vertės pirkimo atveju).
<p>ENERGETIKA, KLIMATAS</p>	<ul style="list-style-type: none"> JK nebedalyvaus vieningoje ES energijos vidaus rinkoje, užtikrinančioje veiksmingesnį, pigesnį ir saugesnį elektros energijos, dujų bei naftos tiekimą. JK pasitraukė iš ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (ES ATLPS) ir jos pastangų pasidalijimo mechanizmo. JK nebus Europos atominės energijos bendrijos (Euratomo) šalis narė ir negalės su Euratomu prekiauti branduoliniėmis medžiagomis ar technologijomis 	<ul style="list-style-type: none"> Efektyvi prekyba per elektros energijos ir dujų jungiamąsias linijas, naudojantis daugiaregionine laisvos apimties rinkų susiejimo sistema. Energijos tiekimo saugumo garantijos. Bendradarbiavimas atviroje jūroje energetikos srityje (Šiaurės jūroje). Laikantis Paryžiaus susitarimo, siekiama užtikrinti neutralų poveikį klimatui ir nustatyti anglies kainą, taip pat numatant galimybę susieti ES ir JK anglies kainų nustatymo sistemas. Atskiras susitarimas dėl saugaus ir taikaus branduolinės energijos naudojimo leidžia perduoti branduolines medžiagas ir technologijas.
<p>JUDUMAS</p>	<ul style="list-style-type: none"> JK piliečiai nebegalės laisvai judėti tarp abiejų šalių, dirbti, studijuoti, pradėti verslą ar gyventi ES. JK piliečiai, atvykstantys į ES, privalo su savimi turėti galiojantį pasą; be vizos gali būti ne ilgiau nei 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį); papildomi patikrinimai bus atliekami pasienio kontrolės postuose; ES gyvūnų augintinių pasai nebegalios. 	<ul style="list-style-type: none"> Nediskriminavimo principo taikymas užtikrins, kad ES piliečiams būtų sudaromos vienodos sąlygos trumpalaikėms vizoms gauti. Kai kurių socialinės apsaugos išmokų (senatvės ir maitintojo netekimo pensijų, ankstyvo išėjimo į pensiją atveju, išmokos ligos ir sveikatos priežiūros atveju, motinystės (tėvystės) išmokos, ir ligos dėl nelaimingo atsitikimo darbe atveju) koordinavimas, palengvinant darbą užsienyje piliečiams, siekiant, kad jie neprarastų įgytų teisių į socialinės apsaugos išmokas.
<p>AVIACIJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> JK užsivėrė laisva prieiga prie visiškai liberalizuotos ES oro transporto rinkos: <ul style="list-style-type: none"> JK įstaigų išduotų licencijų turėtojai nebegalės vykdyti keleivinių skrydžių ir (arba) lėktuvais gabenti krovinių tarp ES šalių. 	<ul style="list-style-type: none"> Oro transporto srautas tarp ES ir JK neribotas (3 ir 4 laisvės). Valstybės narės galės dvišališkai susitarti (5 laisvė) su JK lėktuvais ir papildomai gabenti ES krovinius (pvz., maršrutu Paryžius-Londonas-Niujorkas).

	JK pasitraukimo iš ES, bendrosios rinkos ir muitų sąjungos pasekmės	ES ir JK prekybos ir bendradarbiavimo susitarimų suteikiami privalumai
<p>AVIACIJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jie nebegalės vykdyti jungiamųjų keleivinių skrydžių su tarpine stotele ES šalių oro uostuose (pvz., skraidyti maršrutu Londonas-Amsterdamas-Bangkokas). - JK nebedalyvaus ES Aviacijos saugos agentūros veikloje, neprisidės prie agentūros standartų kūrimo. 	<ul style="list-style-type: none"> • JK bendradarbiaus aviacijos saugos, saugumo ir oro eismo valdymo srityse. • Išlaikomos nuostatos dėl antžeminio aptarnavimo ir laiko tarpinių (nediskriminavimo, galimybės naudotis) ir keleivių teisių, taip pat vienodų sąlygų aplinkos, socialiniais ir konkurencijos klausimais.
<p>KELIŲ TRANSPORTAS</p>	<ul style="list-style-type: none"> • JK pasitrauks iš ES bendrosios transporto paslaugų rinkos. • JK kelių transporto operatoriai neteks teisės vykdyti neribotą tarpusavio prekybą ES ir atlikti ne daugiau kaip tris kabotažo operacijas vienos valstybės narės teritorijoje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Neribota vežėjų prieiga gabenti krovinius tarp ES ir JK bei visiška tranzito laisvė, gabenant krovinius per viena kitos teritoriją. • Teisė atlikti iki 2 papildomų operacijų kitos šalies teritorijoje (iš jų daugiausia 1 kabotažo operacija JK vežėjams). • Išlaikomos nuostatos dėl darbo sąlygų, eismo saugumo ir sąžiningos konkurencijos, taip pat vienodos sąlygos aplinkos, socialiniais ir konkurencijos klausimais.
<p>ŽUVININKYSTĖ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • JK veiks kaip nepriklausoma pakrantės valstybė ir, laikydamasi priimtų tarptautinių įsipareigojimų, galės pati laisvai spręsti dėl prieigos prie savo vandenų ir žvejybos plotų suteikimo. • JK nebetaikys ES Bendrosios žuvininkystės politikos (BŽP) taisyklių, kurių paskirtis - valdyti bendrus išteklius. Įgyvendinant BŽP, visiems Europos žvejybos laivynams suteikiamos lygios galimybės patekti į ES vandenį ir žvejybos plotus, o žvejai gali sąžiningai konkuruoti. • Įvežant žuvininkystės produktus iš JK į ES, bus atliekami muitinės formalumai, sanitariniai ir fitosanitariniai (SFS) tikrinimai. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sutarta dėl naujos sistemos, skirtos bendram žuvų išteklių valdymui ES ir JK vandenyse, siekiant užtikrinti tvarų jų naudojimą, kartu gerbiant abiejų partnerių, kaip nepriklausomų pakrantės valstybių, teises ir priimtus įsipareigojimus. • Per pusšimtį metų trukusiantį pereinamąjį laikotarpį nesikeis abipusės teisės žvejoti ES ir JK vandenyse. ES laipsniškai perduos žvejybos kvotas JK, kartu bus išsaugoma Europos žvejų bendruomenių veikla ir pragyvenimo šaltiniai bei tausojami gamtos ištekliai.
<p>SAUGUMO PARTNERYSTĖ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • JK nebus ES agentūrų valstybė narė, neprisidės prie taisyklių kūrimo teisėsaugos agentūroms, įskaitant Europolą ir Eurojustą, negalės naudotis privilegijomis policijos ir teismo bendradarbiavimo srityse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tęsis JK, Europolo ir Eurojusto bendradarbiavimas. • Susitarta dėl būsimo glaudaus JK ir valstybių narių nacionalinių policijos ir teisminių institucijų bendradarbiavimo, įskaitant dėl asmenų perdavimo.

JK pasitraukimo iš ES, bendrosios rinkos ir muitų sąjungos pasekmės

ES ir JK prekybos ir bendradarbiavimo susitarimų suteikiami privalumai

SAUGUMO PARTNERYSTĖ

- JK nebeturės prieigos prie ES jautrių duomenų bazių ir tinklų (pvz., prie antrosios kartos Šengeno informacinės sistemos (SIS II)), kuriais palaikoma ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė.
- Bus sukurtas mechanizmas, užtikrinantis greitą keitimąsi informacija apie keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenis, taip pat DNR duomenų bazės, pirštų atspaudų ir transporto priemonių registracijos duomenimis (Prüm) bei nuosprendžių registrų informacija.
- Bendradarbiavimas tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai srityje ir abipusis keitimasis įslaptinta informacija.

ES PROGRAMOS

- JK nesinaudos finansavimo programomis, pvz., inicijuojama „Next Generation EU“ – laikinąja priemone, skirta ES ekonomikos gaivinimui po Covid-19 pandemijos;
 - regioninės plėtros fondu, sanglaudos fondu;
 - parama žemės ūkio plėtrai ir kaimo verslui;
 - ir daugeliu kitų.
- JK nedalyvaus jautriuose saugumo projektuose, nebus sutarčių šioje srityje šalimi.
- JK dalyvaus 5 ES programose, kuriose gali dalyvauti trečiosios šalys (su sąlyga, kad finansiškai prisidės prie šių programų biudžeto):
 - „Europos horizontas“ (moksliniai tyrimai ir inovacijos);
 - Euratomo mokslinių tyrimų ir mokymo programa;
 - ITER (branduolių sintezės įrenginys);
 - „Copernicus“ (žemės stebėsenos sistema);
 - Prieiga prie ES kosmoso stebėjimo ir sekimo (SST) pajėgumų.